

ANTOLOGIA
POEZIEI ROMÂNESȚI

Editura Taida
- IAȘI -

MIHAI EMINESCU

Ce te legeni?...

„Ce te legeni, codrule,
Fără ploaie, fără vânt,
Cu crengile la pământ?”
„De ce nu m-aș legăna,
Dacă trece vremea mea!
Ziua scade, noaptea crește
Și frunzișul mi-l rărește.
Bate vântul frunza-n dungă -
Cântăreții mi-i alungă;
Bate vântul dintr-o parte -
Iarna-i aici, vara-i departe.
Și de ce să nu mă plec,
Dacă păsările trec!

Peste vârf de rămurele
Trec în stoluri rândurele,
Ducând gândurile mele
Și norocul meu cu ele.
Și se duc pe rând, pe rând,
Zarea lumii-ntunecând,
Și se duc ca clipele,
Scuturând aripele,
Și mă lasă pustiit,
Vestejit și amorțit
Și cu doru-mi singurel,
De mă-ngân numai cu el!“

La mijloc de codru...

La mijloc de codru des
Toate păsările ies,
Din huceag de aluniș,
La voiosul luminiș,
Luminiș de lângă baltă,
Care-n trestia înaltă
Legănându-se din unde,
În adâncu-i se pătrunde
Și de lună și de soare
Și de păsări călătoare,
Și de lună și de stele
Și de zbor de rândurele
Și de chipul dragei mele.

Somnoroase păsărele

Somnoroase păsărele
Pe la cuiburi se adună,
Se ascund în rămurele –
Noapte bună!

Trece lebăda pe ape
Între trestii să se culce -
Fie-ți îngerii aproape,
Somnul dulce!

Doar izvoarele suspină,
Pe când codrul negru tace,
Dorm și florile-n grădină –
Dormi în pace!

Peste-a nopții feerie
Se ridică mândra lună,
Totu-i vis și armonie –
Noapte bună!

Crăiasa din povești

Neguri albe, strălucite
Naște luna argintie,
Ea le scoate peste ape,
Le întinde pe câmpie;

Dându-și trestia ntr'o parte,
Stă copila lin plecată,
Trandafiri aruncă roșii
Peste unda fermecată.

S'adun' flori în șezătoare
De painjen tort să rumpă,
Și anină-n haina nopții
Boabe mari de piatră scumpă.

Ca să văd'un chip, se uită
Cum aleargă apa-n cercuri,
Căci vrăjit de mult e lacul
De-un cuvânt al sfintei Miercuri;

Lângă lac, pe care norii
Au urzit o umbră fină,
Ruptă de mișcări de valuri
Ca de bulgări de lumină,

Ca să iasă chipu'n față,
Trandafiri aruncă tineri,
Căci vrăjiți sunt trandafirii
De-un cuvânt al sfintei Vineri.

Ea se uită... Păru-i galben,
Fața ei lucesc în lună,
Iar în ochii ei albaștri
Toate basmele s-adună.

Povestea codrului

Împărat slăvit e codrul,
Neamuri mii îi cresc sub poale,
Toate înflorind din mila
Codrului, Măriei sale.

Lună, Soare și Luceferi
El le poartă-n a lui herb,
Împrejuru-i are dame
Și curteni din neamul Cerb.

Crainici, iepurii cei rezezi
Purtători îi sunt de vești,
Filomele-i țin orchestrul
Și izvoare spun povești.

Peste flori, ce cresc în umbră,
Lângă ape pe potici,
Vezi bejării de albine,
Armii grele de furnici...

Hai și noi la craiul, dragă,
Și să fim din nou copii,
Ca norocul și iubirea
Să ne pară jucării.

Mi-a părea cum că natura
Toată mintea ei și-a pus,
Decât orișice păpușă
Să te facă mai presus;

Amândoi vom merge'n lume
Rătăciți și singurei,
Ne-om culca lângă izvorul
Ce răsare sub'un tei;

Adormi-vom, troieni-va
Teiul floarea-i peste noi,
Și prin somn auzi-vom bucium
De la stânele de oi.

Mai aproape, mai aproape
Noi ne-om strânge piept la piept...
O, auzi cum cheam'acuma
Craiul sfatu-i înțelept!

Peste albele izvoare
Luna bate printre ramuri,
Împrejuru-ne s'adună
Ale Curții mândre neamuri:

Caii mării, albi ca spuma,
Bouri nalți cu steme'n frunte,
Cerbi cu coarne rămuroase
Ciute sprintene de munte –

Și pe teiul nostru'ntreabă:
Cine suntem, stau la sfaturi,
Iară gazda noastră zice,
Dându-și ramurile-n laturi:

„O, priviți-i cum visează
Visul codrului de fagi!
Amândoi ca'ntr-o poveste
Ei își sunt așa de dragi!”

O, rămâi

„O, rămâi, rămâi la mine,
Te iubesc atât de mult!
Ale tale doruri toate
Numai eu știu să le-ascult;

În al umbrei întuneric
Te asemăn unui prinț,
Ce se uit'adânc în ape
Cu ochi negri și cumiți;

Și prin vuietul de valuri,
Prin mișcarea naltei ierbi,
Eu te fac s'auzi în taină
Mersul cârdului de cerbi;

Eu te văd răpit de farmec
Cum îngâni cu glas domol,
În a apei strălucire
Întinzând piciorul gol.

Și privind în luna plină
La văpaia de pe lacuri,
Anii tăi se par ca clipe,
Clipe dulci se par ca veacuri.”

Astfel zise lin pădurea,
Bolți asupra-mi clătinând;
Șuieram l'a ei chemare
Ș'am ieșit în câmp râzând.

Astăzi chiar de m-aș întoarce
A-nțelege n-o mai pot...
Unde ești, copilărie,
Cu pădurea ta cu tot?

Freamăt de codru

Tresărind scânteie lacul
Și se leagănă sub soare;
Eu, privindu-l din pădure,
Las aleanul să mă fure
Și ascult de la răcoare
Pitpalacul.

Din izvoare și din gârle
Apa sună somnoroasă;
Unde soarele pătrunde
Printre ramuri a ei unde,
Ea în valuri sperioase
Se azvârle.

Cucul cântă, mierle, presuri –
Cine știe să le-asculte?
Ale păsărilor neamuri
Ciripesc pitite'n ramuri
Și vorbesc cu-atât de multe
Înțelesuri.

Cucu'ntreabă: „Unde-i sora
Viselor noastre de vară?
Mlădioasă și iubită,
Cu privirea ostenită,
Ca o zână să răsară
Tuturora.”

Cu mâne zilele-ți adăogi ...

Cu mâne zilele-ți adăogi,
Cu ieri viața ta o scazi
Și ai cu toate astea-n față
De-a pururi ziua cea de azi.

Când unul trece, altul vine
În astă lume a-l urma,
Precum când soarele apune
El și răsare undeva.

Se pare cum că alte valuri
Cobor mereu pe-același vad,
Se pare cum că-i altă toamnă,
Ci-n veci aceleași frunze cad.

Naintea nopții noastre îmblă
Crăiasa dulcii dimineți;
Chiar moartea însăși e-o părere
Și un visternic de vieți.

Din orice clipă trecătoare
Ăst adevăr îl înțeleg,
Că sprijină vecia-ntreagă
Și-nvârte universu-ntreg.

De-aceea zboare anu-acesta
Și se cufunde în trecut,
Tu ai ș-acum comoara-ntreagă
Ce-n suflet pururi ai avut.

Cu mâne zilele-ți adaogi,
Cu ieri viața ta o scazi,
Având cu toate astea-n față
De-a purure ziua cea de azi.

Priveliștile sclipitoare,
Ce-n repezi șiruri se diștern,
Repaosă nestrămutate
Sub raza gândului etern.

Glossă

*Vreme trece, vreme vine,
Toate-s vechi și nouă toate;
Ce e rău și ce e bine
Tu te-ntreabă și socoate;
Nu spera și nu ai teamă,
Ce e val ca valul trece;
De te-ndeamnă, de te cheamă,
Tu rămâi la toate rece.*

Multe trec pe dinainte,
În auz ne sună multe,
Cine ține toate minte
Și ar sta să le asculte?...
Tu așează-te deoparte,
Regăsindu-te pe tine,
Când cu zgomote deșarte
Vreme trece, vreme vine.

Nici încline a ei limbă
Recea cumpăn-a gândirii
Înspre clipa ce se schimbă
Pentru masca fericirii,
Ce din moartea ei se naște
Și o clipă ține poate;
Pentru cine o cunoaște
Toate-s vechi și nouă toate.

Privitor ca la teatru
Tu în lume să te-nchipui:
Joace unul și pe patru,
Totuși tu ghici-vei chipu-i,
Și de plânge, de se ceartă,
Tu în colț petreci în tine
Și-nțelegi din a lor artă
Ce e rău și ce e bine.

Scrisoarea III

Un sultan dintre aceia ce domnesc peste vro limbă,
Ce cu-a turmelor pășune, a ei patrie ș-o schimbă,
La pământ dormea ținându-și căpătâi mâna cea dreaptă;
Dară ochiu-nchis afară, înlăuntru se deșteaptă.
Vede cum din ceruri luna lunecă și se coboară
Și s-apropie de dânsul preschimbată în fecioară.
Înfloreă cărarea ca de pasul blândeii primăveri;
Ochii ei sunt plini de umbra tăinuitorilor dureri;
Codrii se înfiorează de atâta frumusețe,
Apele-ncrețesc în tremur străveziile lor fețe,
Pulbere de diamante cade fină ca o bură,
Scânteind plutea prin aer și pe toate din natură
Și prin mândra fermecare sun-o muzică de șoapte,
Iar pe ceruri se înalță curcubeiele de noapte...
Ea, șezând cu el alături, mâna fină i-o întinde,
Părul ei cel negru-n valuri de mătăasă se desprinde:
– Las' să leg a mea viață de a ta... În brațu-mi vino,
Și durerea mea cea dulce cu durerea ta alin-o...
Scris în cartea vieții este și de veacuri și de stele
Eu să fiu a ta stăpână, tu stăpân vieții mele.

Și cum o privea sultanul, ea se-ntunecă... dispăre;
Iar din inima lui simte un copac cum că răsare,
Care crește într-o clipă ca în veacuri, mereu crește,
Cu-a lui ramuri peste lume, peste mare se lățește;
Umbra lui cea uriașă orizontul îl cuprinde
Și sub dânsul universul într-o umbră se întinde;
Iar în patru părți a lumii vede șiruri munții mari,
Atlasul, Caucazul, Taurul și Balcanii seculari;
Vede Eufratul și Tigris, Nilul, Dunărea bătrână –
Umbra arborelui falnic peste toate e stăpână.
Astfel, Asia, Europa, Africa cu-a ei pustiuri
Și corăbiile negre legănându-se pe râuri,
Valurile verzi de grăie legănându-se pe lanuri,
Mările țarmuitoare și cetăți lângă limanuri,

Trecut-au anii...

Trecut-au anii ca nori lungi pe șesuri
Și niciodată n-or să vie iară,
Căci nu mă-ncântă azi cum mă mișcară
Povești și doine, ghicitori, eresuri,

Ce fruntea-mi de copil o-nseninară,
Abia-nțelese, pline de-nțelesuri –
Cu-a tale umbre azi în van mă-mpesuri,
O, ceas al tainei, asfințit de sară.

Să smulg un sunet din trecutul vieții,
Să fac, o, suflet, ca din nou să tremuri
Cu mâna mea în van pe liră lunec;

Pierdut e totu-n zarea tinereții
Și mută-i gura dulce-a altor vremuri,
Iar timpul crește-n urma mea... mă-ntunec!

Epigonii

Când privesc zilele de-aur a scripturelor române,
Mă cufund ca într-o mare de visări dulci și senine
Și în jur parcă-mi colindă dulci și mândre primăveri,
Sau văd nopți ce-ntind deasupra-mi oceanele de stele,
Zile cu trei sori în frunte, verzi dumbrăvi cu filomele,
Cu izvoare-ale gândirii și cu râuri de cântări.

Văd poeți ce-au scris o limbă, ca un fagure de miere:
Cichindeal gură de aur, Mumulean glas de durere,
Prale firea cea întoarsă, Daniil cel trist și mic,
Văcărescu cântând dulce a iubirii primăvară,
Cantemir croind la planuri din cuțite și pahară,
Beldiman vestind în stihuri pe războiul inimic.

Luceafărul

A fost odată ca-n povești,
A fost ca niciodată.
Din rude mari împărătești,
O prea frumoasă fată.

Și era una la părinți
Și mândră-n toate cele,
Cum e Fecioara între sfinți
Și luna între stele.

Din umbra falnicelor bolți
Ea pasul și-l îndreaptă
Lângă fereastră, unde-n colț
Luceafărul așteaptă.

Privea în zare cum pe mări
Răsare și străluce,
Pe mișcătoarele cărări
Corăbii negre duce.

Îl vede azi, îl vede mâini,
Astfel dorința-i gata;
El iar, privind de săptămâni,
Îi cade dragă fată.

Cum ea pe coate-și răzima
Visând ale ei tâmple,
De dorul lui și inima
Și sufletu-i se împle.

Și cât de viu s-aprinde el
În orișicare sară,
Spre umbra negrului castel
Când ea o să-i apară.

Și pas cu pas pe urma ei
Alunecă-n odaie,
Țesând cu recile-i scânteii
O mreajă de văpaie.

Și când în pat se-ntinde drept
Copila să se culce,
I-atinge mâinile pe piept,
I-nchide geana dulce;

Și din oglindă luminiș
Pe trupu-i se revarsă,
Pe ochii mari, bătând închiși
Pe fața ei întoarsă.

Ea îl privea cu un surâs,
El tremura-n oglindă,
Căci o urma adânc în vis
De suflet să se prindă.

Iar ea vorbind cu el în somn,
Oftând din greu suspină:
– O, dulce-al nopții mele domn,
De ce nu vii tu? Vină!

Cobori în jos, luceafăr blând,
Alunecând pe-o rază,
Pătrunde-n casă și în gând
Și viața-mi luminează!

El asculta tremurător,
Se aprindea mai tare
Și s-arunca fulgerător,
Se cufunda în mare;

GEORGE TOPÎRCEANU

Rapsodii de primăvară

I

Sus prin crângul adormit,
A trecut în taină mare,
De cu noapte, risipind
Șiruri de mărgăritare
Din panere de argint,
Stol bălai
De îngerăși,
Cu alai
De toporași.
Primăvară, cui le dai?
Primăvară, cui le lași?

II

Se-nalță abur moale din grădină.
Pe jos, pornesc furnicile la drum.
Acoperișuri veștede-n lumină
Întind spre cer ogeacuri fără fum.

Pe lângă garduri s-a zvântat pământul
Și ies gândacii-Domnului pe zid.
Ferestre amorțite se deschid
Să intre-n casă soarele și vântul.

De prin balcoane
Și coridoare
Albe tulpane
Fâlfâie-n soare.
Ies gospodinele
Iuți ca albinele,
Părul le flutură,
Toate dau zor.

GEORGE COȘBUC

Noapte de vară

Zărilor, de farmec pline,
Strălucesc în luminiș
Zboară mierlele-n tufiș
Și din codri noaptea vine
Pe furiș.

Care cu poveri de muncă
Vin încet și scârțâind;
Turmele s-aud mugind,
Și flăcăii vin pe luncă
Hăulind.

Cu cofița, pe-ndelete,
Vin neveste de la râu;
Și, cu poala prinsă-n brâu,
Vin cântând în stoluri fete
De la grâu.

De la gârlă-n pâlcuri dese
Zgomotoși copiii vin;
Satul e de vuiet plin;
Fumul alb alene iese
Din cămin.

Dar din ce în ce s-alină
Toate zgomotele-n sat,
Muncitorii s-au culcat.
Liniștea-i acum deplină
Și-a-nnotat.

Focul e-nvelit pe vatră,
Iar opaițele-au murit,
Și prin satul adormit
Doar vrun câine-n somn mai latră
Răgușit.

Iat-o! Plină, despre munte
Iese luna din brădet
Și se nalță,-ncet-încet,
Gânditoare ca o frunte
De poet.

Ca un glas domol de clopot
Sună codrii mari de brad;
Ritmice valurile cad,
Cum se zbate-n dulce ropot
Apa-n vad.

Dintr-un timp și vântul tace;
Satul doarme ca-n mormânt
Totu-i plin de duhul sfânt:
Liniște-n văzduh și pace
Pe pământ.

Numai dorul mai colindă,
Dorul tânăr și pribeag.
Tainic se-ntâlnește-n prag,
Dor cu dor să se cuprindă,
Drag cu drag.

VASILE ALECSANDRI

Deșteptarea României

Voi ce stați în adormire, voi ce stați în nemișcare,
N-auziți prin somnul vostru acel glas triumfător,
Ce se-nalță pân' la ceruri din a lumii deșteptare,
Ca o lungă salutare
Cătr-un falnic viitor?

Nu simțiți inima voastră că tresare și se bate?
Nu simțiți în pieptul vostru un dor sfânt și românesc
La cel glas de înviere, la cel glas de libertate
Ce pătrunde și răzbate
Orice suflet omenesc?

Iată! lumea se deșteaptă din adâncă-i letargie!
Ea pășește cu pas mare cătr-un țel de mult dorit.
Ah! treziți-vă ca dânsa, frații mei de Românie!
Sculați toți cu bărbăție,
Ziua vieții a sosit!

Libertatea-n fața lumii a aprins un mândru soare,
Ș-acum neamurile toate către dânsul ățintesc
Ca un cârd de vulturi ageri ce cu-ariپی mântuitoare
Se cerc vesel ca să zboare
Către soarele ceresc!

Numai tu, popor române, să zaci vecinic în orbire?
Numai tu să fii nevrednic de-acest timp reformator?
Numai tu să nu iei parte la obșteasca înfrățire,
La obșteasca fericire,
La obștescul viitor?

Oda ostașilor români

Juni ostași ai țării mele, însemnați cu stea în frunte!
Dragii mei vultani de câmpuri, dragu mei șoimani de munte!
Am cântat în tinerețe strămoșească vitejie,
Vitejie fără seamăn pe-acel timp de grea urgie
Ce la vechiul nostru nume au adaos un renume
Dus pe Dunărea în Marea și din Marea dus în lume!

Vin acum, la rândul vostru, să v-aduc o închinare,
Vin cu inima crescută și cu sufletul mai tare,
Ca eroi de mari legende, vin să vă privesc în față,
Voi, nepăsători de moarte, disprețuitori de viață,
Ce-ați probat cu-avântul vostru lumii pusă în mirare,
Că din vultur vultur naște, din stejar stejar răsare!

De la domn pân' la opincă, duși de-o soartă norocoasă,
V-ați legat în logodire cu izbânda glorioasă
Ș-ați făcut ca să pricepem a trecutului mărime,
Măsurându-vă de-o seamă cu-a strămoșilor nălțime,
Ș-arătând, precum prin nouri mândrul soare se arată,
Cine-am fost odinioară, cine iar vom fi odată!

Să trăiți, feciori de oaste! Domnul sfânt să vă ajute
A străbate triumfalnic în cetăți și în redute,
Ca la Rahova cu turnul, ca la Grivița cu zborul,
Ca la Plevna, unde astăzi cei întâi ați pus piciorul,
Înfruntând pe-Osman-Gaziul, și prin fapt de bărbăție
Ridicând otară mică peste-o mare-mpărăție!

O! viteji de vită veche! Auziți în depărtare
Acel vuiet fără nume ce răsună ca o mare?...
Sunt bătăile de inimi a întregui neam al nostru
Ce adună zi și noapte dorul lui cu dorul vostru,
Sunt vărsările de lacrimi pentru-acel care se stinge,
Sunt urările voioase pentru-acel care învinge!

O! români, în fața voastră, colo-n tainica cea zare,
Vedeți voi o rază vie care-ncet, încet răsare,
Străbătând prin umbra deasă de lungi secolii adunată?

ȘTEFAN OCTAVIAN IOSIF

Poveste

Se spune-n basme c-a trăit
Demult, demult pe lume-odată
Un biet copil orfan, rob
De-o vrăjitoare blestemată.

Iar vrăjitoarea le strângea
Și tot mai multe vrea să strângă,
Încât din ce mai mult plângea,
El tot mai mult avea să plângă...

În lanțuri ea-l ținea oricând,
Și el plângea de disperare –
– Dar lacrimile-i, picurând,
Se prefăceau mărgăritare...

Așa, copiii obișnuiți
Pe lumea noastră sunt poezii,
Încătușați și chinuiți
De vraja blestemată-a vieții.

Ei plâng de drag, ei plâng de dor,
Și cearcă în zadar uitare,
Sporind cu lacrimile lor
Comoara de mărgăritare!

Bunica

Cu părul nins, cu ochii mici
Și calzi de duioșie,
Aieve parc-o văd aici
Icoana firavei bunici
Din frageda-mi pruncie.

Căta la noi așa de blând,
Senină și tăcută;
Doar suspina din când în când
La amintirea vreunui gând
Din viața ei trecută.

Torcea, torcea, fus după fus,
Din zori și până-n seară;
Cu furca-n brâu, cu gândul dus,
Era frumoasă de nespus
În portu-i de la țară...

De câte ori priveam la ea,
Cu dor mi-aduc aminte
Sfiala ce mă cuprindea,
Asemuind-o-n mintea mea
Duminecii preasfinte...

GRIGORE ALEXANDRESCU

Căinele soldatului

Rănit în războaie, soldatul căzuse,
Și-n puține zile chinuit muri,
Departe de-o mumă care îl crescuse,
Și care-l iubi!

Sărman, fără rude, pe țărături străine,
N-avea nici prieteni, nici un ajutor;
Nu era ființă care să suspine
Pentr-un trecător!

Singurul tovarăș de nenorocire,
Singura-i avere, un câine iubit,
Ședea lângă dânsul și-n mare mâhnire
Părea adâncit.

Acum tot e gata pentru îngropare,
Acum ridic trupul pe mâini de soldați,
Cinste hotărâtă acelora care
Mor pentru-mpărați.

În fruntea paradei câinele pornește,
Din ochii lui pică lacrimi pe pământ,
Ca un iubit frate el îl însoțește
Până la mormânt.

Aci se oprește, aci se așează,
Nimic nu îl face a se depărta:
Așteaptă să-l strige, crede c-o să-l vadă
Când s-o deștepta!

DIMITRIE BOLINTINEANU

Visul lui Ștefan cel Mare

Seara răspândește umbrele-i ușoare.
Și melancolia trece gânditoare.

Dar Ștefan cel Mare, rătăcit prin văi,
Dintr-un corn de aur cheamă bravii săi.

Inima-i zdrobită ca a lui oștire;
Țara-i întristată ca a lui gândire!

Pe un colț de piatră șade el în dor;
Vântul suflă păru-i lung, fluturător.

Pentru-ntâia oară inima lui plânge!
Ochii lui revarsă picături de sânge.

Acolo dă capul somnului mijind
Ce-i închide ochii cu-aripa-i d-argint.

Iată că-i apare o fecioară jună,
Ale cărei plete strălucesc la lună,

Negre și bogate sub cununi de flori;
Ochii ei asupră-i cad pătrunzători;

Cad ca două raze, dulci și călduroase,
Mâna ei atinge coamele-i undoase.

„Ce? Eroul mare, umbra a grăit,
Însuși el suspină și s-a îndoit?

Înțeleg fricosul ce ascuns lovește,
Robul ce sărută jugul ce-l strivește;

Dar un suflet mare, suflet de bărbat,
Nu-nțeleg, o, Ștefan, cum s-a întristat!

Mergi pe a ta cale, nu sta niciodată!
Urmă datoria care ți-e lăsată!

Orice-mpiedicare, stavili, vor pieri;
Cu-orice-mpiedicare țar-a ta va fi!”

Pe un nor de aur zboară ea cu fală;
Un parfum de roze pasul ei exală.

Ștefan se deșteaptă, șterge fața sa,
Unde-o lăcrimioară dulce se scura.

Luna argintoasă râde printre nori,
Dulcea filomelă cântă între flori;

Iar la focul lunii, când mi se deșteaptă,
Vede-a lui oștire care îl așteaptă.

Vede căpitanii ce îl înconjur
În tăcerea nopții le vorbește lor:

„Fraților de arme, fala românească!
Dacă o să piară țara părintească,

Dacă-n cartea soartei este însemnat
A pieri poporul cel mai lăudat,

Cel puțin atuncea piară vitejește
Remușcând toiagul care îl lovește,

Ca un ager șarpe ce lovit și-nvins,
Caută să muște cel ce l-a atins!

Astfel e românul, și-n a lui cădere
Cine îl rănește, după dânsul piere!

Astfel e românul, astfel să pierim,
Și-n căderea noastră chiar să ne mărim!”

NICOLAE LABIȘ

Puiul de cerb

I. Prietenii

Prinde-a prinde în perdele,
Flori albastre, lună plină.
Și Cordun din somn își iscă
Ochii umezi spre lumină.

Lunecă pe ușă-afară
Cu aripe la călcâie,
Ca să vadă cum îi doarme
Puiu-n cușcă noaptea-ntâie.

Îl găsisese-n fapt de sară
Prin poiană, sub mesteacăn.
Micul cerb plângea de foame
Ca un prunc uitat în leagăn.

Se torcea în vânt răcoare
Pe pădurile-nfrunzate...
Și pe mama-ciuta-aiurea
Lupul o sfârșise, poate...

Sta acuma la ostrețe,
Cum stătuse și asară.
Ochii lui sclipesc în luna,
Nările se înfioară
Și urechea lui ascultă
Cum pădurea-n zare cântă.
Că pădurea îl tot cheamă,
Și pădurea-l înspăimântă...
Lângă pui, Cordun cu grijă

Și Cordun a prins să-i cânte
Cântul – codrii să-l auză –
Că-i stătea în piept de-aseară
Și-i venise-acum pe buză:

– Pui de cerb,
Pui orfan,
Pui găsit sub un mesteacăn
Și adus într-un suman.
Dinspre codri mută-ți gândul,
Că pe-acolo urlă vântul.
Spaimele-ntind ghearele
Și se-omoară fiarele.

Sunt și eu orfan ca tine,
Și-ntr-o haină și pe mine
M-a adus din codrii lungi
Un soldat... și-i mult de-atunci.
Sunt și eu orfan ca tine,
Dar la școala noastră-i bine.
Câte nu-nvățăm... ehei!
Dacă vrei ți-arăt și ție
Slovele din cărțuție!
Ce, prostuțule, nu vrei?
Pui de cerb,
Pui orfan,
Pui găsit sub un mesteacăn
Și adus într-un suman,
Mare-mare ai să crești

BALADE DIN POPOR

Miorița

Pe-un picior de plai,
Pe-o gură de rai,
Iată vin în cale,
Se cobor la vale,
Trei turme de miei,
Cu trei ciobănei.
Unu-i moldovan,
Unu-i ungurean
Și unu-i vrâncean.
Iar cel ungurean
Și cu ce-l vrâncean,
Mări, se vorbiră,
Ei se sfătuiră
Pe l-apus de soare
Ca să mi-l omoare
Pe cel moldovan,
Că-i mai ortoman
Ș-are oi mai multe,
Mândre și cornute,
Și cai învățați,
Și câni mai bărbați,
Dar cea mioriță,
Cu lână plăviță,
De trei zile-ncoace
Gura nu-i mai tace,
Iarba nu-i mai place.
– Mioriță laie,
Laie bucălaie,
De trei zile-ncoace

Gura nu-ți mai tace!
Ori iarba nu-ți place,
Ori ești bolnăvioară,
Drăguță mioară?
– Drăguțele bace,
Dă-ți oile-ncoace,
La negru zăvoi,
Că-i iarbă de noi
Și umbră de voi.
Stăpâne, stăpâne,
Îți cheamă ș-un câine,
Cel mai bărbătesc
Și cel mai frățesc,
Că l-apus de soare
Vreau să mi te-omoare
Baciul ungurean
Și cu cel vrâncean!
– Oiță bârsană,
De ești năzdrăvană,
și de-a fi să mor
în câmp de mohor,
Să spui lui vrâncean
Și lui ungurean
Ca să mă îngroape
Aice, pe-aproape,
În strunga de oi,
Să fiu tot cu voi;
În dosul stâniei
Să-mi aud câniei.

Date biografice

Alexandru Vlahuță

S-a născut la 5 septembrie 1858, în comuna Plesești -Tutova (azi com. Al. Vlahuță, jud. Vaslui), fiul lui Neculai Vlahuță, fiul unui ispravnic din Piatra și mama, Ecaterina originară din Transilvania, având ascendenți în zona Brașovului.

Primii ani, la țară, într-un sat sărac, lasă scriitorului amintiri dureroase. În 1867, e înscris la școala primară, după care face liceul la Bârlad, luându-și bacalaureatul la București în 1879, unde se înscrie la Facultatea de Drept, dar pe care nu reușește să o termine.

Stabilit la Târgoviște în 1879, e profesor de latină și română la gimnaziul local, apoi în 1881 la Școala divizionară de la Mânăstirea Dealu, destituit de Consiliul Permanent al județului Dâmbovița pentru atitudinea de irespect față de notabilitățile urbei.

Debutul său are loc în „*Convorbiri literare*” în 1880; este redactor la revista „*Armonia*” din Târgoviște și, tot acolo, colaborator la „*Unirea*”, apoi la „*România liberă*” din București.

Scrierile sale satirice, vizând situații și personaje locale, provoacă îndepărtarea sa din învățământ. Practică ilegal avocatura, pledând la Galați în 1883, unde cumnatul său e directorul arestului orășenesc.

În 1884 se stabilește la București, intrând în ziaristică și cunoscându-l pe Eminescu, fapt decisiv pentru evoluția scriitorului. Colaborează la „*Romania liberă*” și profesează în același timp și ca profesor la Școala Normală a „*Societății pentru învățătura poporului român*”; la azilul „*Elena Doamna*”, apoi la Liceul „*Sf. Gheorghe*”. Este pentru scurt timp, revizor școlar în 1888, apoi „referendar” la Casa Școalelor din 1901 până la sfârșitul vieții.

Debutează editorial cu vol. *Nuvele* (1886) și *Poezii* (1887), alternând activitatea poetică și cea de prozator cu ziaristica și conferințele de la Ateneul Român. Popularitatea scriitorului crește vertiginos o dată cu romanul *Dan* (1893), cel mai mare succes de public din epocă.

Vasile Alecsandri

Vasile Alecsandri s-a născut la 21 iulie 1821 în orașul Bacău. (Conform altor surse, Alecsandri s-ar fi născut în 1819 sau chiar în 1818.) Este fiu de boieri, Vasile Alecsandri și Elena Cozoni, fata unui grec românizat.

În 1827 Vasile Alecsandri ia primele lecții de la dascălul maramureșean Gherman Vida, profesor la Seminarul de la Socola. Viitorul scriitor își continuă învățătura în pensionul lui Victor Cuenim la Iași. Verile și le petrece la Mircești, unde tatăl său cumpărase moșia.

Între 1834-1839 împreună cu alți fii de boieri, Vasile Alecsandri își face studiile la Paris unde-și ia bacalaureatul în 1835. Încearcă să studieze chimia, medicina, dreptul, dar renunță repede, ocupându-se cu drag de literatură. Se dedică literaturii, scriind primele versuri în limba franceză, între care poemul *Zunarilla*.

În 1848 este unul dintre conducătorii mișcării revoluționare de la Iași. Scrie acum poezia *Către români* (mai târziu cu titlul *Deșteptarea României*). Fuge, după înfrângerea revoltei, prin Austria și Germania la Paris, unde scrie poeziile *Adio Moldovei* și *Sentinela română*.

După un exil de doi ani, revine în Moldova. La Teatrul Național se joacă *Chirița în Iași* sau *Două fete și-o neneacă*.

În aprilie 1852 apare la Iași prima fasciculă din colecția de opere folclorice: „*Poezii populare. Balade (cântece bătrânești) adunate și îndreptate.*”

Sub conducerea sa în 1855 apare revista „*România literară.*” În 1859 e numit de Cuza-Vodă ministru al afacerilor externe, pledând în Occident pentru recunoașterea Unirii. Un an mai târziu abandonează activitatea politică și se retrage la Mircești, în mijlocul familiei, unde se dedică scrisului, compunând piese de teatru, printre care *Rusaliile* și câteva cântecele comice.

Între 1862-1875 scrie la Mircești ciclul *Pasteluri*, poezii lirice (40 la număr: Miezul iernii, Serile la Mircești, Iarna, Gerul, La gura sobei, Oaspeții primăverii, Rodica, Lunca din Mircești, Malul Siretului etc.)

Între 1872-1878 scrie aproape întreaga poezie epică. Ciclul *Legende* (Groza, Andrii-Popa, Altarul mănăstirii Putna, Visul lui Petru Rareș, Legenda rândunicăi, Grui-Sânger, Răpirea Bucovinei, Dan, căpitan de plai, Dumbrava roșie s.a.) și ciclul *Ostașii noștri*, dedicat eroismului românilor în Războiul de Independență (Peneș Curcanul, Sergentul, Hora de la Grivița, Hora de la Plevna s.a.)

În 1878 este premiat la concursul panoramic de la Montpellier (Franța) cu poezia *Cântecul ginteii latine*. În 1881 i se decernează Marele premiu „Nasturel-Herascu” al Academiei Române pentru drama *Despot Vodă* și poeziile din ultimul volum *Opere complete*.

La 22 august 1890 Vasile Alecsandri se stinge din viață la Mircești. Este înmormântat la 26 august în grădina casei, dăruite în 1914 Academiei de către soția poetului.

CUPRINS

MIHAI EMINESCU	3
Ce te legeni?.....	3
La mijloc de codru.....	3
Somnoroase păsărele	4
Crăiasa din povești	4
Lacul.....	5
Călin.....	5
Povestea codrului.....	14
O, rămâi.....	15
Freamăt de codru.....	15
Revedere	16
O, mama	17
Dintre sute de catarge.....	17
Și dacă.....	18
Ce-ți doare eu ție, dulce Românie	18
De-or trece anii... ..	19
Privesc orașul furnicar	20
Fiind băiet păduri cutreieram	20
Doina.....	21
Colinde, colinde!	22
Rugăciune.....	22
Răsai asupra mea.....	23
Melancolie.....	23
Mai am un singur dor	24
O, mamă... ..	25
Cu mâne zilele-ți adăogi	26
Glossă	26
La steaua	28
Pe lângă plopii fără soț	28
Stelele-n cer	29
Sara pe deal.....	29
Scrisoarea II	30
Scrisoarea III.....	33
Trecut-au anii.....	41
Epigonii	41
Împărat și proletar	45
Luceafărul	52
Floare albastră	58
GEORGE TOPÎRCEANU	60
Rapsodii de primăvară.....	60
Acceleratul.....	62
Balada unui greier mic.....	63
GEORGE COȘBUC	64
Noapte de vară	64
Vestitorii primăverii	65
Vara	66

Cântec.....	66
Mama.....	67
Iarna pe uliță.....	68
În miezul verii.....	70
Pașa Hassan.....	71
La paști.....	73
Concertul primăverii.....	74
Graiul neamului.....	75
El-Zorab.....	75
Nunta Zamfirei.....	78
Pastel.....	80
Moartea lui Gelu.....	81
Păstorița.....	83
O scrisoare de la Muselim-Selo.....	84
VASILE ALECSANDRI.....	86
Deșteptarea României.....	86
Noaptea Sfântului Andrei.....	88
Iarna.....	89
Oaspeții primăverii.....	90
Dan, căpitan de plai.....	90
Noaptea.....	101
Rodica.....	102
Dimineața.....	102
Hora de la Plevna.....	103
Sergentul.....	103
Andrii-Popa.....	105
Balcanul și carpatul.....	106
Bradul.....	108
Căpitanul Romano.....	108
Gerul.....	109
La gura sobei.....	110
Sania.....	110
Sfârșitul iernii.....	111
Viscolul.....	111
Malul Siretului.....	112
Miezul iernii.....	112
Oda ostașilor români.....	113
Lunca din Mircești.....	114
Serile la Mircești.....	116
ȘTEFAN OCTAVIAN IOSIF.....	118
Poveste.....	118
Bunica.....	118
Cântec de Primăvară.....	119
Cântec.....	119
Cântec de leagăn.....	119
Gruia (Baladă din popor).....	120
April.....	121
Toamnă.....	121
Cântec.....	122

Cântecul despre preafericita izbândă de la Podul-Înalt.....	123
Domnu' profesor.....	125
Artiști.....	126
Învins!.....	126
Pribeagul.....	127
Copil (fragment).....	127
Elegie.....	128
GRIGORE ALEXANDRESCU.....	129
Căinele soldatului	129
Boul și vițelul.....	130
Căinele și cățelul.....	132
Dreptatea leului	133
Elefantul	135
Lupul moralist.....	137
Toporul și pădurea	139
Vulpea liberală.....	140
Vulpoiul predicator	141
Satiră. Duhului meu.....	142
Anul 1840	145
Umbra lui Mircea la Cozia	148
Epistolă către Voltaire	150
DIMITRIE BOLINTINEANU	153
Visul lui Ștefan cel Mare	153
Mihnea și baba	155
Muma lui Ștefan cel Mare	160
NICOLAE LABIȘ	162
Puiul de cerb	162
BALADE DIN POPOR	170
Miorița	170
Toma Alimoș	172
Mănăstirea Argeșului.....	176
DATE BIOGRAFICE	
Alexandru Vlahuță.....	181
Barbu Șt. Delavrancea.....	182
Calistrat Hogaș	183
Dimitrie Bolintineanu	184
George Coșbuc	186
George Topârceanu.....	187
G. Dem. Teodorescu.....	188
Grigore Alexandrescu	189
Ion Creangă	190
I.L. Caragiale	191
Ioan Slavici	192
Mihai Eminescu.....	194
Nicolae Labiș	195
Petre Ispirescu	196
Ștefan Octavian Iosif.....	197
Vasile Alecsandri	198